

НАТИСК НА РАБОТНОТО МЯСТО И ПСИХИЧНО И ФИЗИЧЕСКО ЗДРАВЕ

Веселина Русинова*, Соня Жильова

Икономическата криза засяга все по-дълбоко и България. Недостатъчно обаче, се говори за зависимостта ѝ със социалната криза, и още повече за психологичните параметри на тези кризи.

Целта на изследването е да се анализира връзката между натиска на работното място, източниците на стрес в работата, които в момент на криза се засилват значително и оценката за състоянието на психичното и физическото здраве на работещите.

Изследвани са 117 души от различни професионални области, със статус на изпълнители, със средно и висше образование.

За изследването са използвани модифицираната и адаптираната за български условия Методика на Инсел и Муус за оценка на компонентите на социалния климат на работното място и въпросниците за оценка на източниците на стрес и за психично и физическо здраве от Индикатора за професионален стрес на Купър. И двете методики са адаптирани и модифицирани от Русинова, В., Василева, Л., Жильова, С.

Получените резултати напълно потвърждават поставените хипотези за силно изразена връзка между: 1. натиска в работата и психичното и физическото здраве; 2. натиска в работата и подскалите на източниците на стрес на работното място; 3. източниците на стрес и оценката за влошено психично и физическо здраве. Открива се тясна зависимост между натиска в работата,

* Ст.н.с. д-р Веселина Русинова — Институт по психология при Българската академия на науките.

Адрес за контакти: vrussin@ipsyh.bas.bg

източниците на стрес на работното място, психичното и физическото здраве на служителите и стила на ръководство в организациите.

Икономическата криза засяга все по-дълбоко и България. Недостатъчно обаче, се говори за зависимостта ѝ със социалната криза и още повече за психологичните параметри на тези кризи. Необходимостта от намаляване на производството, закриването на фирми, намаляването на износа, недостатъчните финансови средства, влошените условия на работа водят до сериозни социални промени: реално увеличаване на безработицата, намаляване на възможността за материално обезпечаване на редица дейности в трудовата сфера като наука, здравеопазване, образование, култура и други. Почти всички изследвания доказват, че в такива условия се увеличават силно негативните психични състояния — стресът, фрустрацията, депресиите и свързаните с тях емоции, страх и гняв. Променя се и поведението на работещите, появяват се агресия и отчужденост, снижава се мотивацията за работа. Засилва се страхът от уволнение, от това, че обикновените материални потребности не могат да бъдат задоволени; появява се гняв от това, че се допуска влошаване на социално-икономическите условия, без да се вземат адекватни, ефективни мерки; появява се депресия, вследствие на това, че малко зависи от отделния човек и не се отчита неговото мнение.

Известно е, че всички посочени негативни промени в социалната среда, предизвиканите негативни емоции и състояния до голяма степен водят до влошаване на психичното и физическото здраве на човека. Това от своя страна обратно въздейства за влошаване на социално-икономическото състояние на страната.

Целта на настоящото изследване е да се анализира връзката между натиска на работното място, източниците на стрес в работата, които в момент на криза се засилват значително, и състоянието на психичното и физическо здраве на работещите.

Поставени са следните задачи:

1. Да се анализира взаимовръзката между натиска и източниците на стрес на работното място;
2. Да се анализира влиянието на силата на натиска на работното място върху промените на психичното и физическото здраве;
3. Да се анализира взаимозависимостта между различни източници на стрес на работното място и психичното и физическото здраве;
4. Да се анализира зависимостта между стила на ръководство и социалния климат, както и между стила на ръководство и източни-